

Pregled progressa u ispunjavanju predizbornih obećanja u prvoj godini rada Vlade Federacije BiH

Investicije i razvoj

U prvoj godini mandata Vlade FBiH, u oblasti ekonomije ostvaren je napredak u poboljšavanju poslovnog ambijenta sa stanovišta pojednostavljenja administrativnih procedura; no, sa druge strane, efekti ovih aktivnosti još nisu vidljivi, jer nije došlo do rasta stranih investicija, niti rasta zaposlenosti – u decembru 2011. ukupan broj zaposlenih u FBiH bio je 439.473, ili 526 osobe manje nego na početku mandata aktuelne Vlade, dok je broj nezaposlenih u martu 2012. godine veći za 3.578. Slabi rezultati postignuti su i u podsticaju izvoza, za koji nisu obezbijeđena najavljena budžetska sredstva, niti poreske olakšice, a tokom prošle godine pokrivenost uvoza izvozom porasla je tek za 0,1 posto – što je veliki pad u odnosu na 2010, kada je rast pokrivenosti uvoza izvozom premašio devet posto u odnosu na 2009. godinu. U ovoj oblasti, izostalo je formiranje posebnih fondova i kreditnih linija namijenjenih izvoznicima, kako je najavljeno u nekim predizbornim obećanjima, premda su formirane nove kreditne linije namijenjene malim i srednjim preduzećima. Sa druge strane, obećano kreiranje kredita sa povoljnijim kamatnim stopama za razvoj nije ostvareno. Iako je više stranaka najavljivalo usvajanje Zakona o javno-privatnom partnerstvu, on još nije izrađen, a Zakon o poticajima maloj privredi do sada je već dva puta povučen iz parlamentarne procedure.

Infrastruktura

U oblasti infrastrukture, ubrzan je rad na izgradnji Koridora Vc, ali nije započeta najavljena izgradnja brzih cesta. Usvojen je prijedlog novog Zakona o eksproprijaciji i Prostornog plana posebnih obilježja za Koridor Vc u Vladi i Predstavničkom domu, ali nije završena procedura u Domu naroda. U drugoj polovini prve godine mandata Vlade FBiH, usvojen je Nacrt Prostornog plana FBiH za period od 2008. do 2028. u oba doma Parlamenta FBiH. Predizbornim obećanjima najavljeno je i ubrzanje iskorištavanja odobrenih kredita, na čemu su u prvoj polovini godine povučeni određeni potezi u oblasti legislative, ali je zasad jedini vidljiv efekat ubrzanja korištenja ovih sredstava vezan, ponovo, za Koridor Vc. Zdravstvo i dalje ostaje oblast u kojoj je realizacija inostranih kreditnih sredstava najefikasnija. Zakoni i propisi za bržu izgradnju Koridora Vc su u progresu. Kad su u pitanju željeznice, u toku je rekonstrukcija južnog toka, dok rekonstrukcija ostalih dionica ne teče predviđenom dinamikom. U Budžetu za 2011. je pod stavkom subvencija javnim preduzećima bilo namijenjeno 113 miliona KM, što je za 7 miliona manje nego u 2010, dok se za iste namjene u 2012. godini planira izdvojiti 142

miliona KM. Novina je i predviđeni grant od 20 miliona KM za izgradnju dijela dionice na Koridoru Vc.

Poljoprivreda

U poljoprivredi je ostvaren napredak u sistemskom uređenju propisa za dodjelu subvencija, no sam iznos ovih budžetskih stavki umanjen je u odnosu na 2010, ali je najavljeno njegovo povećanje za 14 miliona KM u budžetu 2012. godine. Ostaje da se vidi koliko je sredstava realizovano u 2011. godini za ove namjene, te koliko će se realizovati sredstava u tekućoj godini. Značajno je donošenje Zakona o vinu, te usvajanje Strategije o upravljanju vodama, a u parlamentarnoj proceduri su se, u drugoj polovini prve godine mandata, našli i Zakon o stočarstvu i Zakon o veterinarstvu. Zakon o šumama, na koji se čeka godinama, još se nalazi u parlamentarnoj proceduri, iako je nekim predizbornim obećanjima najavljeno njegovo ubrzano donošenje.

Ekologija

U ekologiji su stvorene pretpostavke za naplaćivanje naknada zagađivača, te su odvajana sredstva za očuvanje prije svega rijeka, te projekat „Praćenje teških metala u zemljištu i biljkama na području općine Zenica“, za koji je Vlada usvojila odluku da se odredi kao prioritetan u 2011. Povećana su izdvajanja i za Fond za zaštitu okoliša i utvrđen Nacrt Zakona o zaštiti prirode, ali ovaj zakon još nije usvojen u Parlamentu FBiH. Značajno je, pak, usvajanje Pravilnika o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom, a u parlamentarnoj proceduri još se nalaze izmjene Zakona o prikupljanju, proizvodnji i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materija.

Energetika

U oblasti energetike nije bilo napretka u izradi Zakona o istraživanjima nafte, iako je bilo planirano da se krajem 2011. godine nađe pred parlamentarcima. Usvajanje novog Zakona o koncesijama je u progresu, jer je utvrđen Prijedlog u Vladi i usvojen u Predstavničkom domu, ali još nije u Domu naroda. Usvojen je nacrt Zakona o obnovljivim izvorima energije u oba doma Parlamenta FBiH. U pogledu obećanja koji ma je najavljena izgradnja novih energetske objekata, nije zabilježen napredak, osim u planovima za izgradnju malih hidroelektrana i vjetroelektrana. U drugoj polovini prve godine mandata nastavljene su aktivnosti na konsolidaciji rudnika uglja i proširene na rudnike boksita.

Javna uprava

U oblasti javne uprave, započet je rad na obećanju iz platformskog dokumenta kojim se najavljuje redefinisavanje statusa državnih službenika – pripremljen je i upućen u parlamentarnu proceduru Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o namještenicima u organima državne službe u FBiH, a u decembru su usvojene izmjene Zakona o državnoj službi, ali nije donesen novi zakon, kako je najavljeno programom. Nije bilo aktivnosti na sistemskom osiguranju adekvatne zastupljenosti pripadnika konstitutivnih naroda i ostalih prilikom zapošljavanja u javnim preduzećima i organima uprave na svim nivoima, niti izmjena Ustava FBiH u skladu sa obećanjima koja se odnose na ravnopravno učešće "ostalih" u tijelima vlasti. U odnosu na obećanja partija kojima su najavljene mjere štednje u javnom sektoru, rad jeste započet, ali ukupni rezultati će biti vidljivi tek nakon usvajanja izvještaja o izvršenju budžeta za 2011. godinu, u kojoj su pak predviđena izdvajanja za plaće i materijalne troškove bila veća nego prethodne godine, dok se za 2012. godinu planira dodatno povećanje plata za 3 miliona KM, ali i smanjenje materijalnih troškova za 19 miliona KM u odnosu na iznos koji je planiran 2011. Značajno je utvrđivanje nacrtu Zakona o upravljanju državnim kapitalom u privrednim društvima u FBiH, no nacrt nije u potpunosti dotakao ciljeve onih obećanja koja se odnose na restrukturiranje i korporatizaciju javnih kompanija.

Fiskalna politika

Izostanak izmjena poreske i kreditne politike pogodio je više sektora – mnoga obećanja koja se odnose na poticanje proizvodnje i izvoza, stimulisanje ekološki čiste proizvodnje, te obezbjeđivanje sredstava za socijalna davanja i finansiranje nauke i obrazovanja stagniraju jer nije bilo izmjena poreskih stopa u 2011. Početkom mandata osnovana je radna grupa koja je trebala iznijeti svoje zaključke i utvrditi pravce poreske reforme do kraja 2011. godine, ali je ovaj rok produžen do proljeća 2012, te se još ne zna da li će poreska reforma ići u pravcu koji je najavljen obećanjima partija pred izbore 2010. godine.

Obrazovanje

U oblasti obrazovanja, krajem prve godine mandata pokrenute su kampanje informisanja javnosti o Bolonjskoj reformi i medijska promocija cjeloživotnog obrazovanja, a resorno ministarstvo je izradilo i informaciju o implementaciji bolonjskog procesa sa preporukama za dalje korake; no, tokom prve godine mandata još nije završena integracija javnih univerziteta u skladu sa predizbornim obećanjima, niti je u svim kantonima usvojen Zakon o visokom obrazovanju. Još uvijek je evidentan problem

neujednačenosti sistema obrazovanja u FBiH, no pozitivno je pristupanje ministarstva obrazovanja Hercegovačko-neretvanskog kantona Koordinaciji ministara obrazovanja i nauke u FBiH, koja je osnovana u prvoj polovini 2011. godine, čime je u Koordinaciju uključeno sedam od deset kantona. Rad koordinacije, nažalost, još nije pokazao konkretne rezultate u najavljenom ukidanju prakse "dvije škole pod jednim krovom", koje je istaknuto u više predizbornih obećanja. Nije pokrenuta kampanja protiv korupcije u obrazovanju, a najavljeno uvođenje eksterne mature tek je u začetku, jer je radna grupa na nivou Federacije BiH osnovana tek krajem februara 2012. Krajem 2011. godine osnovane su i radna grupa za izradu Operativnog plana aktivnosti kojim bi se srednje obrazovanje uskladilo sa potrebama privrede, kao i radna grupa za izradu jedinstvenih pedagoških standarda u osnovnom i srednjem obrazovanju. Pozitivan je i nastavak rada na donošenju Okvirnog nastavnog plana i programa za osnovne škole u FBiH, koji je izrađen, ali još nije usvojen. Konačno, budžetska izdvajanja za finansiranje obrazovanja smanjena su 2011. godine, ali je za 2012. planirano njihovo povećanje na iznos veći nego što je bio krajem mandata prethodne Vlade.

Nauka

U oblasti nauke, zabilježeno je smanjenje budžetskih sredstava 2011. u odnosu na 2010. godinu, ali se planiranim budžetom za 2012. godinu ovaj iznos povećao, mada ne i vratio na nivo na kom je bio 2010. godine, pa su obećanja o značajnom povećanju budžetskog finansiranja nauke ostala nezapočeta. Premda je federalno ministarstvo provelo niz aktivnosti u ovoj oblasti, još uvijek nije usvojena Strategija razvoja nauke FBiH, na kojoj je rad započet još u prošlom mandatu, a koja je neophodna za sistemsko uređenje ove oblasti, te za ispunjavanje predizbornih obećanja koja odnose na razvoj nauke.

Sport

U oblasti sporta, pozitivan korak učinjen je donošenjem odluke o osnivanju Fondacije za sport, za koju su u budžetu za 2012. godinu predviđena sredstva u iznosu od 250 000 KM; no, ova fondacija nije počela rad u najavljenom roku.

Mladi

Još uvijek nije sistemski riješena politika Vlade FBiH prema mladima, premda su učinjeni pomaci u saradnji sa nevladinim organizacijama u ovom sektoru, koje su bile uključene u izradu nacрта Zakona o volontiranju, koji je se u parlamentarnoj proceduri našao početkom 2012. godine. U pogledu saradnje sa civilnim sektorom, u drugoj polovini protekle godine povučeni su određeni koraci, poput inicijative Vlade FBiH za institucionalno rješenje partnerskog odnosa s organizacijama civilnog društva u FBiH, što

je u skladu sa obećanjima stranaka iz ove oblasti. Ipak, još uvijek nije usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o udruženjima i fondacijama u FBiH, niti su zabilježene aktivnosti najavljenog ureda za saradnju sa civilnim sektorom Ministarstva pravde FBiH.

Zdravstvo

U oblasti zdravstva, nastavljen je rad na ciljevima najavljenim programom, poput donošenja seta novih zakona i propisa, od kojih su značajni usvojeni Zakon o evidencijama u oblasti zdravstva, koji predstavlja osnovu za više obećanja koja se odnose na sistemsko uređenje ove oblasti, te Zakon o stomatološkoj djelatnosti. Zakoni o liječništvu i sestrinstvu, koji se poimenice pominju u programima, još su u parlamentarnoj proceduri, a umjesto najavljenog usvajanja novog Zakona o zdravstvenom osiguranju, usvojene su izmjene i dopune postojećeg zakona. Vidan napredak zabilježen je u razvoju porodične medicine, pozitivni rezultati zabilježeni su i u najavljenom smanjenju vremena čekanja na medicinske usluge, a nastavljen je i rad na uvođenju elektronske zdravstvene knjižice i informatizacije zdravstvenog sistema. Obećanja koja su se odnosila na proširenje obuhvata korisnika zdravstvenog osiguranja, pak, nisu započeta, te se u FBiH još uvijek nalazi 380.000 osoba koje nisu obuhvaćene zdravstvenim osiguranjem. Nastavljen je rad na ujednačavanju esencijalne liste lijekova, te njihovih cijena, ali nije postignuto najavljeno smanjivanje cijena lijekova. U skladu sa postavljenim ciljevima programa, u drugoj polovini godine zabilježene su aktivnosti u pravcu borbe protiv bolesti ovisnosti, kroz donošenje Akcionog plana za borbu protiv zloupotrebe opojnih droga u FBiH 2012.-2013.

Socijalna politika

U oblasti socijalne politike, još uvijek je najintenzivniji rad u oblasti boračke zaštite, u kojoj je fokus i u drugoj polovini godine bio na reviziji prava korisnika, a predviđene su i nove kreditne linije za zapošljavanje demobilisanih boraca. Od najavljenih okvirnih zakona kojim bi se uveo jedinstveni okvir boračkih prava u FBiH još nije bilo ničega, osim rada na Zakonu o povoljnijem umirovljenju, koji se u januaru 2012. našao na sjednici Vlade FBiH. S obzirom da jedinstveni zakon o pravima boraca nije usvojen, nije započet ni rad na pratećoj legislativi u kantonima, niti na osnivanju posebne Fondacije za pružanje pomoći u zapošljavanju boračke populacije, te posebnog Fonda za boračku zaštitu, koji je takođe bio najavljen predizbornim obećanjima.

Reforma PIO/MIO je i dalje u stagnaciji, a predložene izmjene Zakona o PIO nisu u dodiru sa ciljevima izbornih programa stranaka – neke, poput prijedloga da se beneficirane penzije isplaćuju iz fonda, čak su s njima u suprotnosti. U ovoj oblasti, najavljen je pomak tek za kraj 2012. godine, kada se očekuje završetak rada formirane radne grupe

za izradu finalnog teksta strategije reforme PIO sektora. Sa druge strane, nastavljen je rad na najavljenom izmirenju obaveza prema rudarima, u sklopu finansijske konsolidacije rudnika, te je najavljeno rješavanje ovog pitanja do kraja mandata, izrađen je i novi pravilnik o sistematizaciji PIO fonda. Ipak, najavljenih promjena u načinu izbora rukovodstva PIO fonda nije bilo. Pozitivan pomak zabilježen je u drugoj polovini 2011. godine, kada su proširene subvencije za električnu energiju za penzionere/umirovljenike. U prvoj godini mandata uvedena je također veća disciplina u naplati doprinosa.

Rad i zapošljavanje

U oblasti rada i zapošljavanja je slična situacija, pa su ključni reformski zakoni, kojima bi bio započet rad na predizbornim obećanjima, najavljeni tek za 2013. godinu. U drugoj polovini mandata inteziviran je rad na novom Zakonu o radu FBiH, čijim bi se usvajanjem ispunila neka od predizbornih obećanja, poput većeg uključivanja sindikata u proces odlučivanja, te jačanja borbe protiv diskriminacije i proširivanja prava porodilja, ali i njihovo ujednačavanje na teritoriji Federacije. Značajno je usvajanje Zakon o matičnoj evidenciji, kojim se stvaraju pretpostavke ispunjavanje nekoliko predizbornih obećanja u vezi sa uređenjem socijalne zaštite, te Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja neizmirenih obaveza nastalih po osnovu Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom. No, usvajanje ovih zakona još je daleko od najavljenih reformskih procesa, čiji je fokus trebao biti na razdvajanju različitih prava u oblasti socijalne zaštite i harmonizaciji zakona u ovoj oblasti.

Pravna država

U oblasti pravne države, iako najavljen, nije donesen poseban zakon o borbi protiv terorizma, a izostali su i najavljeni rezultati u smanjivanju stope kriminaliteta, koja je, međutim, porasla, te je u Federaciji BiH registrirano 20,3 posto više krivičnih dijela u odnosu na 2010. godinu. U pogledu obećanja o reformi sigurnosnog sistema, došlo je do nesuglasja između koalicionih partnera oko nacrtu Zakona o unutrašnjim poslovima, koji je ipak prihvaćen u parlamentu krajem februara 2012. godine.

Slična je situacija i sa Zakonom o zaštiti maloljetnika i djece u kaznenom postupku, oko kojeg nisu usaglašeni stavovi, a koji se još nalazi u parlamentarnoj proceduri. U prvoj godini mandata nije započet rad na nekim važnim zakonima najavljenim programima stranaka, poput Zakona o zabrani držanja nošenja i upotrebi oružja, Zakona o oduzimanju nelegalno stečene imovine, te Zakona o sukobu interesa. Nije usvojen ni Zakon o zabrani totalitarnih, fašističkih, neofašističkih, ekstremnih i radikalnih političkih i vjerskih organizacija, iako je bio označen kao prioritetan. Zakon o zabrani poricanja genocida, zločina protiv čovječnosti i ratnih zločina također nije donesen, ali su ovakve

odredbe uvrštene u nacrt zakona o dopunama Krivičnog zakona Federacije BiH, kojima se uvodi kažnjavanje negiranja genocida, ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i drugih zločina po međunarodnom pravu i to kaznom zatvora u trajanju od tri mjeseca do tri godine. Izostale su i najavljene mjere pooštavanja krivičnih sankcija za najteža krivična djela, a Nacrt Zakona o reviziji privatizacije se već dugo nalazi u parlamentarnoj proceduri, bez pomaka ka njegovom usvajanju u drugoj polovini prve godine mandata.